

Oppijakso 5

lernu!

 Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Tätä hanketta rahoitetaan Euroopan komission tuella. Tämä julkaisu heijastaa vain tekijän näkökulmaa, joten komissio ei voi olla vastuussa mistään täällä julkaistun tiedon käytöstä.

<https://lernu.net/instruado?lang=fi>

Koko sisältö, jos ei ole jossain erikseen ilmoitettu toisin, kuuluu *lernu.net*:lle ja on julkaistu *Krea Komunaĵo Atribuite-Nekomerce-Samkondiĉe 4.0 Tutmonda* luvalla (Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen Julkinen Lisenssi).

Taulukkosanat

Tutki taulukkoa ja huomioi kuinka säännöllisesti ja loogisesti se on koostettu; 45 sanasta minkä tahansa merkitys on johdettavissa alku- ja loppuosan merkityksestä. Muista erityisesti seuraavat sanat:

	KI- kysymyssana, relatiivipronomini ja huudahdussana	TI- osoittava sana	ĈI- kaiken sisältävä sana	NENI- kieltävä sana	I- määrittelemätön sana
-U yksilö, henkilökohtainen esine, henkilökohtainen asia	kiu kuka Kysyy yhden tai usean tunnetun henkilön, esineen tai asian identiteettiä.	tiu tuo Osoittaa tietyn useista tunnetuista ihmisistä, esineistä tai asioista.	ĉiu jokainen Näyttää yksittäin ja poikkeuksetta yksilöt ihmisten, esineiden tai asioiden ryhmästä.	neniu ei kukaan Kieltää henkilöiden, esineiden tai asioiden ryhmästä yksilöiden.	iu joku Osoittaa tuntemattoman tai määrittelemättömän yksilöidyn henkilön, esineen tai asian.
-O asia	kio mikä "mikä asia, minkälainen asia"	tio tuo "tuo asia"	ĉio kaikki "kaikki asiat, kaikenlainen asia"	nenio ei mikään "ei mikään asia, ei minkäänlainen asia"	io jokin "jokin asia, jonkinlainen asia"
-A ominaisuus, laji	kia minkälainen "mitä lajia, mitä ominaisuutta omaa"	tia sellainen "tuollainen laji, omaten tuollaisen ominaisuuden"	ĉia kaikenlainen "kaikista lajeista, joka sisältää kaikki ominaisuudet"	nenia ei minkäänlainen "ei mitään lajia, ei omaa mitään ominaisuutta!"	ia jonkinlainen "jonkin lajinen, omaten jonkin ominaisuuden"
-EL tapa, aste	kiel miten "millä tapaa tai asteella"	tiel siten, niin "tuolla tavalla tai asteella"	ĉiel kaikilla tavoilla "kaikin tavoin"	neniel ei mitenkään "ei millään tavalla, ei mitenkään"	iel jotenkin "jollain tavalla tai asteella"
-E paikka	kie missä "missä paikassa"	tie siellä, tuolla "tuossa paikassa"	ĉie kaikkialla "kaikissa paikoissa"	nenie ei missään "ei missään paikassa"	ie jossain "jossain paikassa"
-AL syy	kial miksi "mistä syystä, minkä takia"	tial siksi "tuosta syystä, tuon takia"	ĉial kaikista syistä "kaikesta syystä, kaiken vuoksi"	nenial ei mistään syystä "ei mistään syystä, ei minkään takia"	ial jostakin syystä "jostain syystä, jonkin takia"
-AM aika, kerta (tilaisuus, olosuhde)	kiam milloin "mihin aikaan, millä kertaa"	tiam silloin "tuohon aikaan, tuolla kertaa"	ĉiam aina "kaikkina aikoina, kaikkina kertoina"	neniam ei koskaan "ei minään aikana, ei millään kertaa"	iam joskus "jonain aikana, jonain kertana"
-OM määrä (korostettuna)	kiom milloin "kuinka paljon, missä määrin"	tiom silloin "niin paljon, siinä määrin"	ĉiom kaikki, koko määrä "koko määrä, kaikki"	neniom ei yhtään, ei ollenkaan "ei missään määrin, ei missään mitassa"	iom jonkin verran "ei kovin paljon, mutta ei myöskään vähän, jonkun verran"
-ES omistaja (epäsuora objekti, epäsuora subjekti)	kies kenen "kenen ..."	ties tuon "tuon ..."	ĉies kaikkien "kaikkien ..."	nenies ei kenenkään "ei kenenkään ..."	ies jonkun "jonkin ..."

Ĉ-io = kaikki (asiat)

Ĉ-iam = aina

Ĉ-iu = jokainen (yksilöitä erikseen)

iom = jonkin verran

Ĉ-iaj = kaikki (koko ryhmä yhdessä)

Taulukosa olevat sanat voivat myös saada päätteitä -j (monikko) ja -n (akkusatiivi):

- päätteiden -j voivat saada sanat, jotka päättyvät kirjaimiin -u ja -a
- päätteiden -j voivat saada sanat, jotka päättyvät kirjaimiin -o, -u, -a ja -e

kio = mikä, mitä

kion = mitä

Kio estas tio? Tio estas kuko. = Mikä tuo on? Tuo on kakku.

Kion vi manĝas? Kukon mi manĝas. = Mitä sinä syöt? Minä syön kakkua.

kiu = kuka

Kiuj estas viaj amikoj? = Ketkä ovat sinun ystäviäsi?

Kiu staras kun li? = Kuka seisoo hänen kanssaan?

Kiujn librojn vi legis? = Mitä kirjoja sinä luit?

Kiun mi vidas? = Kenet minä näen?

kia = minkälainen

Kiaj estas ŝiaj leteroj? = Millaisia hänen kirjeensä ovat?

Kia estas la vetero? = Millainen sää on?

Kiajn fotojn vi faris? = Millaisia valokuvia sinä otit?

Kian aŭton vi havas? = Minkälainen auto sinulla on?

kie = missä

kien = missä, jossa

Kie mi estas? = Missä minä olen?

Kien vi iras? = Minne sinä menet?

Sanat voi yhdistää prepositioihin:

al kiu = kenelle

kun kiu = kenen kanssa

al tiu = tuolle

inter tiuj = noiden välissä

Vertailu

Komparatiivi muodostetaan sanalla **pli**:

pli bona = parempi

pli granda = suurempi

Superlatiivi muodostetaan sanalla **plej**:

plej bona = paras

plej granda = suurin

Vertailussa jonkin, jonkun kanssa käytetään **ol**:

pli bona ol vi = parempi kuin sinä

Superlatiivissa käytetään **el**:

la plej bona el ĉiuj = paras kaikista

Adjektiivien superlatiivissa ennen **plej** täytyy aina olla artikkeli **la**.

Pikkusanaa **pli** ja **plej** käytetään myös adverbien kanssa. Säännöt ovat samat, paitsi yksi ero; ennen **plej** ei ole **la**.

pli rapide = nopeammin

plej rapide = nopeimmin

dum

Pikkusana **dum** osoittaa ajallista kestoa ja sitä voi käyttää sekä prepositiona että konjunktiona:

Li sidas dum la manĝo. = Hän istuu ruokailun aikana.

Ŝi skribas dum li legas. = Hän kirjoittaa lukiessaan.

ĉi

Sanaa **ĉi** käytetään yhdessä ti-taulukkosanojen kanssa osoittamaan läheisyyttä:

tie = siellä

tiu = tuo

tiu ĉi / ĉi tiu = tämä

tie ĉi / ĉi tie = täällä

-ind-

Pääte **-ind-** ilmaisee, että kannattaa (olla jonkin arvoista) tehdä jotakin:

aŭskultinda = kuunneltava

leginda = luettava

bedaŭrinde = valitettavasti

nedankinde = ei kestä, ei kiittämistä

kioma?

Kysymyssanaa **kioma** käytetään, kun kysytään kellon näyttämästä ajasta:

Kioma horo estas? = Paljonko kello on?

▼ **Blokki 19** (istunto 37-38)

Oppitavoitteet

- opetelkaa vertailemaan esperantossa (komparatiivi, superlativi)
- toistakaa jo tunnettuja sanoja, jotka liittyvät komparatiiviin (**kiu, tia, tie** jne.)

Tarvittavat opiskeluvälineet

- tietokone äänitteiden toistamiseen

Valmistautuminen

- Ääniä **1, 2, 3**
- Kopioita **M1**:sta
- Kopioita **M2**:sta
- Harjoitus **M3**
- Kopioita **M4**:sta
- Kopioita **M5**:sta

Uudet sanat

sinjoro = herra

horo = tunti

vendi = myydä

komenci = aloittaa

aŭto = auto

pli = enemmän

plaĉi = miellyttää

ol = kuin

la plej = eniten

ĉi = lähellä oleva

aŭskulti = kuunnella

pli ol = enemmän kuin

forgesi = unohtaa

plej el = eniten jostakin

helpi = auttaa

Opintosuunnitelma

10 min

Jaa **M1** ja kuunnelkaa Äänite **1**. Lukekaa ja kääntäkää teksti yhdessä. Pyydä oppilaita lukemaan kukin kaksi lausetta ja kääntämään ne uudelleen. Kun he pääsevät tekstin loppuun, he aloittavat uudelleen, mutta kääntämättä. Opettaja auttaa vain oikeassa ääntämisessä ja tarvittaessa kääntämisessä.

Auta oppilaita kääntämään lauseita, jotka sisältävät komparatiivin ja superlatiivin: **la plej bona el, pli rapida ol ...**

5 min

Kieleen liittymätön taukoleikki

20 min

Jaa keskustelu **M2**.

Jaa oppilaat pareiksi ja pyydä heitä lukemaan keskustelun ja kääntämään sen. Pyydä yhtä paria lukemaan ääneen keskustelun ja kääntämään sen rivi riviltä. Auta heitä tarvittaessa kääntämisessä. Pyydä sitten tuota paria esittämään keskustelun kääntämättä sitä uudelleen. Jos on aikaa, voit pyytää muita pareja esittämään keskustelun.

Selitä, että adjektiivit ja adverbit eivät komparatiivissa ja superlatiivissa muutu ja että vain lisätään **pli** tai **plej** (**bona – pli bona, plej bona, bone – pli bone, plej bone**).

10 min

Tauko

20 min

Jaa **M3**. Jaa oppilaat kolmen tai neljän ryhmiin. Jokaisen ryhmän pitää yhdistää ilmaiset taulukkosanoihin. Voit tehdä pelin: nopein ryhmä voittaa.

Tee tiettäväksi oppilaille, että taulukon otsikot ovat hieman erilaisia keskenään, esimerkiksi **kiu – tiu**, jne. Oppilaiden tulee huomioida sanojen samanlaisuus kaikissa pareissa. Syy tähän selitetään yksityiskohtaisesti tulevissa blokeissa.

5 min

Kieleen liittymätön taukoleikki

10 min

Jaa **M4**. Pyydä oppilaita kääntämään laulu ja laulamaan se yhdessä kaksi tai kolme kertaa.

Anna kotitehtävät

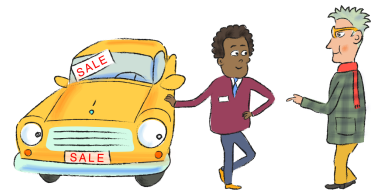
Nova aŭto (1-a parto)

Sinjoro Rapid, amiko de Marko, eniris vendejon de aŭtoj. Tie li vidas belan sinjorinon, kiu plaĉas al li. Vendisto venas al li. Sinjoro Rapid demandas:

- Kiu aŭto estas la plej bona?
- Tiu ĉi estas la plej bona el ĉiuj.
- Ĉu ĝi estas rapida?
- Ĝi estas pli rapida ol aliaj.

M2 Keskustelu

- A** Mi aŭdis ke vi volas novan aŭton. Ĉu estas vero?
- B** Jes, mia aŭto estas malnova kaj malbona.
- A** Ĉi tie estas aŭtovendejo. Kiu aŭto plej multe plaĉas al vi?
- B** Tiu ĉi. Ĝi estas pli bona ol mia.
- A** Ho, 20 000 eŭroj! Multekosta!
- B** Mi ne havas sufiĉan monon por ĝi. Mi aĉetos iun malpli koston.
- A** Sed ĝi estas tre rapida.
- B** Mi ne devas havi la plej rapidan aŭton el ĉiuj.
- A** Ĉu vi ne ŝatas vojaĝi pli rapide ol aliaj?
- B** Ne. Mi ne volas akcidenton.

M3 Harjoitus

Aseta ilmaukset oikeaan ryhmään: vendisto, forta, riĉa, la plej bona, lingvo, en vendejo, pli bela, en la hejmo de Marko, aŭto, en sportejo, domo, kafo, sur tablo, amiko, en nia lernoĉambro, en via lernolibro, kelnero, sur papero, kuko, Marko, malpli granda, sinjorino, vizaĝo, malvarma, letero, sportisto, frato, pli rapida

Kiu? Tiu!	Kie? Tie!	Kio? Tio!	Kia? Tia!

Ratkaisu:

Kiu? Tiu!	Kie? Tie!	Kio? Tio!	Kia? Tia!
Marko	en vendejo	aŭto	forta
vendisto	sur tablo	kafo	pli rapida
sinjorino	en via lernolibro	kuko	la plej bona
amiko	en sportejo	letero	pli bela
kelnero	sur papero	vizaĝo	riĉa
frato	en la hejmo de Marko	domo	malpli granda
sportisto	en nia lernoĉambro	lingvo	malvarma

M5 Laulu

Luo lauseita alla olevilla sanoilla. Voit lisätä muita sanoja.

ion – diri – volas → Mi volas diri ion.

libroj – plaĉas – tiuj →

amikon – kian – volas →

aŭto – tiu ĉi – rapide →

forgesis – Marko – ion →

iras – lernantoj – kien →

Muodosta lauseita tietokoneella. Muodosta 5 lausetta päivittäin; käännä niitä ja kirjoita niitä, jos ne ovat oikein.

M6 Kotitehtävä

- A** Kion vi faras dum la tago?
B Je la sepa horo kaj tridek minutoj mi iras en lernejon.
A Kion vi faras, dum vi estas en lernejo?
B Mi lernas multajn novajn aferojn.
A Ĉu vi ŝatas matematikon?
B Jes, mi ŝatas ĝin pli multe ol lingvojn. Sed plej multe mi ŝatas muzikon.
A Kiam vi revenas hejmen?
B Mi revenas je la dekdua horo.
A Kie vi tagmanĝas? Ĉu en lerneja manĝejo?
B Ne. Hejme mi manĝas bonan manĝon, kiun kuiris mia patrino.
A Kaj poste? Ĉu vi ludas kun geamikoj?
B Jes, sed unue mi devas lerni kaj skribi hejmtaskojn.
A De kiu estas la lernolibroj tie sur la tablo?
B Tio estas miaj lernolibroj kaj lernolibroj de mia fratino.

▼ **Blokki 20** (istunto 39-40)

Oppitavoitteet

- toistakaa edellisten oppituntien sisältöä (modaaliset verbit, numeraalit, kieliopilliset päätteet)

Tarvittavat opiskeluvälineet

- tietokone äänitteiden toistamiseen

Valmistautuminen

- Kopioita **M7**:sta
- Kopioita **M8**:sta
- Kopioita **M9**:sta
- Kopioita **M10**:sta
- Kopioita **M11**:sta

Opintosuunnitelma

20 min Jaa keskustelu **M6**.

Jaa oppilaat pareiksi ja pyydä heitä lukemaan keskustelun ja kääntämään sen. Pyydä yhtä paria lukemaan ääneen keskustelun ja kääntämään sen rivi riviltä. Auta heitä tarvittaessa kääntämisessä. Pyydä sitten tuota paria esittämään keskustelun kääntämättä sitä uudelleen. Jos on aikaa, voit pyytää muita pareja esittämään keskustelun.

5 min Kieleen liittymätön taukoleikki

10 min Jaa **M7**. Pyydä oppilaita täyttämään aukot oikealla modaalisella verbillä.

10 min Jaa **M8**. Pyydä oppilaita lukemaan lauseet ja kääntämään ne kielelleen.

Oppilaat kertaavat adjektiivien ja adverbien vertailua. Joissakin tapauksissa lisätään etuliite **MAL-** (**malpli, malplej**).

10 min Tauko

5 min Kieleen liittymätön taukoleikki

10 min Jaa **M9**. Pyydä oppilaita yhdistämään lauseet aikoihin.

10 min Jaa **M10**. Se on harjoitus yhdessä laulu **Dek boteloj**:n kanssa, joka opittiin oppijaksolla 4. Pyydä oppilaita lisäämään puuttuvat numerot lauluun.

Sen jälkeen laulakaa laulu yhdessä kaksi tai kolme kertaa. Siten oppilaat kertaavat numeroihin liittyvät sanat.

Anna kotitehtävät

M7 Keskustelu

Täytä aukot oikealla verbillä: {n}.

Mi petas, ĉu vi _____ helpi al mi? – Kompreneble!

Hodiaŭ Marko ne _____ skribi hejmtaskon. Tio plaĉas al li.

Ni havas malnovan aŭton. Ĝi ne funkcias kaj ni ne _____ vojaĝi plu.

Ana ankoraŭ ne _____ dormi. Ŝi ŝatas plu legi la libron.

Mia edzo _____ labori tre longe kiel kelnero.

La sinjoro iras malrapide. Li estas maljuna, li ne _____ iri pli rapide.

Ĉu vi _____ fermi la fenestron? – Mi povas, sed mi ne _____. Estas varme en la ĉambro.

Marko _____ aĉeti kukon por Ana, sed li ne havas sufiĉan monon.

Ivo ne havas tempon por ludi kun mi. Li _____ rapide iri en vendejon kaj aĉeti panon.

M8 Harjoitus

Käännä omalle kielellesi.

La unua vendisto estas bona. La dua vendisto estas pli bona ol la unua. La tria vendisto estas la plej bona el ĉiuj.

Mia domo estas malgranda. La domo de Marko estas pli malgranda ol mia. La domo de Julia estas la plej malgranda.

La patrino de Ana kuiras bone. La patrino de Marko kuiras pli bone. Mia patrino kuiras plej bone.

Petro lernas lingvojn rapide. Mi lernas lingvojn pli rapide ol li. Mia fratino lernas lingvojn plej rapide el ni ĉiuj.

Tiu ĉi foto estas bela. La dua foto estas malpli bela. La lasta foto estas la malplej bela.

M9 Harjoitus

Yhdistä aika lauseisiin.

7.30	Mi revenas hejmen el la lernejo.
8.00	Post la tagmanĝo mi lernas en mia ĉambro.
12.00	Mi iras en lernejon.
12.30	Mi ludas sur la strato kun geamikoj.
14.00	Mi dormas.
16.00	Mi manĝas hejme tagmanĝon, kiun kuiris mia patrino.
21.00	Mi sidas en lernoĉambro kaj mi aŭskultas la instruiston.

Dek boteloj

Dek boteloj pendas sur la mur'

Sed se akcidente falas unu nur, tiam naŭ boteloj pendas sur la mur'.

Naŭ boteloj pendas sur la mur' sed se akcidente falas unu nur,

Tiam ok boteloj pendas sur la mur'.

Ok boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam sep boteloj pendas sur la mur'.

Sep boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam ses boteloj pendas sur la mur'.

_____ boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam _____ boteloj pendas sur la mur'.

_____ boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam _____ boteloj pendas sur la mur'.

_____ boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam _____ boteloj pendas sur la mur'.

_____ boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam _____ boteloj pendas sur la mur'.

Du boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur, tiam unu botelo pendas sur la mur'.

Unu botelo pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur, tiam nurodoro restas sur la mur'.

Sävelmä: [YouTube](#)

M11 Kotitehtävä

Lisää oikea päätte: **-j, -n, -jn**.

Antaŭ la domo de Marko staras modernaj aŭto _____.

Antaŭ dek minuto _____ venis la patro hejmen.

La botelo _____, kiuj staras sur la tablo en kuirejo, estas miaj.

Donu al mi la grandajn libro _____, kiuj estas tie malantaŭ vi.

Ĉu vi aŭdas mi _____ bone?

Post du horoj la vendisto fermos la vendejo _____.

En lernoĉambro sidas lernanto _____ kaj ili aŭskultas instruisto _____.

Vi havas tre bela _____ okulo _____.

La fotoj, kiuj pendas sur la muro, estas tre bela _____.

Ivo ne komprenas la lastan hejmtasko _____, kiu _____ li ricevis en la lernejo.

Muodosta lauseita tietokoneella. Muodosta 5 lausetta päivittäin; käännä niitä ja kirjoita niitä, jos ne ovat oikein.

▼ **Blokki 21** (istunto 41-42)

Oppitavoitteet

- taulukkosanojen järjestelmän ymmärtäminen (kaikki sanat koostuvat kahdesta osasta ja on mahdollista muodostaa useita yhdistelmiä harvojen morfeemien avulla.
- ensimmäisten taulukkosanojen muodostamisen oppiminen (KI-, TI-, ĆI:-n ja -U, -O, -A, -E:n yhdistelmät)
- tutustuminen jälkiliitteeseen -IND-

Tarvittavat opiskeluvälineet

- tietokone äänitteiden toistamiseen, magneetteja

Valmistautuminen

- Ääniä **4, 5**
- Kopioita **M12**:sta
- Harjoitus **M13**
- Harjoitus **M14**
- Harjoitus **M15**
- Kopioita **M16**:sta
- Harjoitus **M17**
- Kopioita **M18**:sta
- Kopioita **M19**:sta

Uudet sanat

forta = voimakas, väkevä, vahva

veturi = ajaa, matkustaa

tre = kolme

ĉiuj = jokainen

certe = varmasti

jam = jo

kosti = maksaa, olla jonkin hintainen

jaro = vuosi

multe = paljon

monato = kuukausi

bedaŭri = pahoitella, valittaa

plena = täysi; täydellinen

aĉeti = ostaa

-ind = arvoinen; samanarvoinen

Opintosuunnitelma

15 min Jaa **M12** ja kuunnelkaa Äänite **4**. Lukekaa ja kääntäkää teksti yhdessä. Pyydä oppilaita lukemaan kukin kaksi lausetta ja kääntämään ne uudelleen. Kun he pääsevät tekstin loppuun, he aloittavat uudelleen, mutta kääntämättä. Opettaja auttaa vain oikeassa ääntämisessä ja tarvittaessa kääntämisessä.

5 min Selitä lyhyesti jälkiliitteen **-IND-** käyttö ja anna joitakin esimerkkejä.

Jaa **M13**. Auta oppilaita luomaan sanoja jälkiliitteellä **-IND-** ja pyydä heitä kokeilemaan käyttää niitä lauseissa.

Voit kiinnittää huomiota sanaan **nedankinde**, jota käytetään kohteliaisuuslauseissa. Esimerkkinä voit lainata seuraavan keskustelun:

- **Ĉu vi povas helpi al mi?**
- **Jes.**
- **Dankon!**
- **Nedankinde!**

5 min Kieleen liittymätön taukoleikki

10 min Jaa **M14**. Pyydä oppilaita ajattelemaan sanojen, joissa on jälkiliite **-IND-**, merkitystä. Sen jälkeen pyydä heitä luomaan ainakin kolme merkityksellistä lausetta. Jos teillä on aikaa, jotkut oppilaat voivat lukea ääneen tuloksiansa ja voitte keskustella niistä.

10 min Jaa **M15**. Pyydä oppilaita tarkkaavaisesti lukemaan tekstin ja kääntämään se esperantoksi. Anna noin viisi minuuttia aikaa suorittaa tehtävä. Sen jälkeen pyydä yhtä oppilasta lukemaan käännöksen luokalle. Voit pyytää muita vaihtoehtoja ja tehdä ehdotuksia. Kirjoita oikea käännös taulukkoon.

10 min Tauko

15 min Jaa keskustelu **M16**.

Jaa oppilaat pareiksi ja pyydä heitä lukemaan keskustelun ja kääntämään sen. Pyydä yhtä paria lukemaan ääneen keskustelun ja kääntämään sen rivi riviltä. Auta heitä tarvittaessa kääntämisessä. Pyydä sitten tuota paria esittämään keskustelun kääntämättä sitä uudelleen. Jos on aikaa, voit pyytää muita pareja esittämään keskustelun.

5 min Kieleen liittymätön taukoleikki

15 min Jaa keskustelu **M17**.

Aseta magneeteilla palapelin osat taulukkoon. Käytä palapeliä selittämään taulukkosanojen järjestelmää. Sen jälkeen pyydä oppilaita muodostamaan eri taulukkosanoja ja ajattelemaan niiden merkityksiä.

Kiinnitä oppilaiden huomiota samanlaisuuteen sanojen välillä **kiu – tiu, kie – tie**:ssa jne. Nyt uusi samankaltainen sana lisätään jokaiseen pariin: **kiu – tiu – ĉiu, kie – tie – ĉie** jne.

10 min Jaa **M18**. Pyydä oppilaita ottamaan selvää, mitkä palapelin palat kelpaavat mihin lauseisiin.

Anna kotitehtävät

Nova aŭto (2-a parto)

– Ĉu ĝi estas ankaŭ forta?

– Ho jes, ĝi estas tre forta.

– Certe ĝi estas multekosta?

– Kompreneble, ĝi estas la plej multekosta el ĉiuj.

– Dankon, bedaŭrinde mi ne aĉetos novan aŭton, ĉar mia malnova aŭto estas la plej malmultekosta el ĉiuj. Mi ankoraŭ veturos per ĝi.

M13 Harjoitus

Liitä sanat päätteeseen **-IND-** ja muodosta lause.

ačeti	ačetinda	La ruğa aũto estas ačetinda.
lerni	lerninda	
vidi	vidinda	
danki	nedankinde!	

M14 Harjoitus

Luo merkityksellisiä kysymyksiä. Kirjoita ne.

Ĉu Kie Kiam Kiel	la nova filmo Esperanto tiu ĉi libro via kafo la kanto matematiko la letero de Marko la parolo de Ana la manĝo en restoracio la aŭto de via amiko	estas povas esti	vidinda leginda lerninda havinda aĉetinda kuirinda trinkinda manĝinda aŭskultinda kantinda	?
---------------------------	--	---------------------	---	---

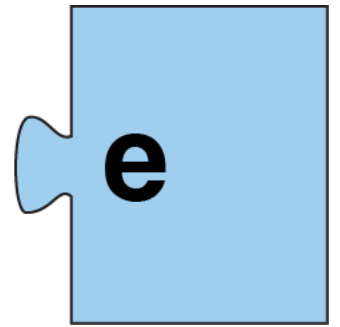
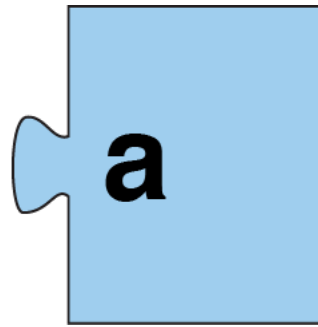
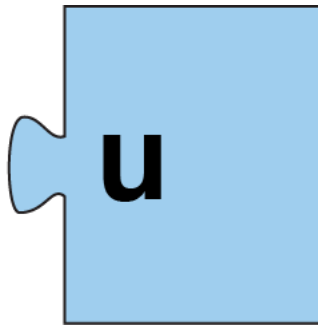
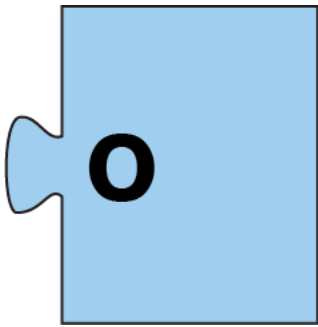
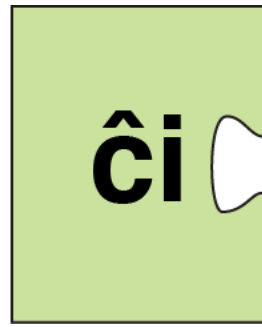
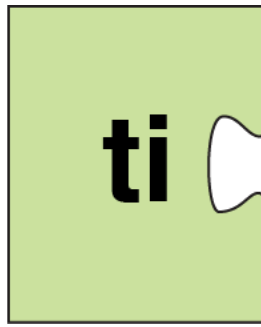
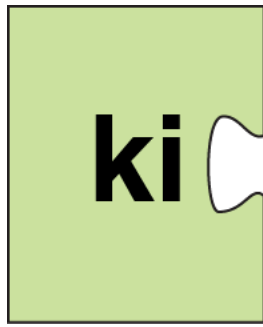
M15 Käännösharjoitus

Käännä esperantoksi.

Äiti kysyi minulta, missä minä pidän kaikkia koulukirjojani. Minä sanoin, että ne ovat huoneessani. Etsin esperanton oppikirjaa. Minne minä panin matematiikan oppikirjan? Miten minä opin tänään?

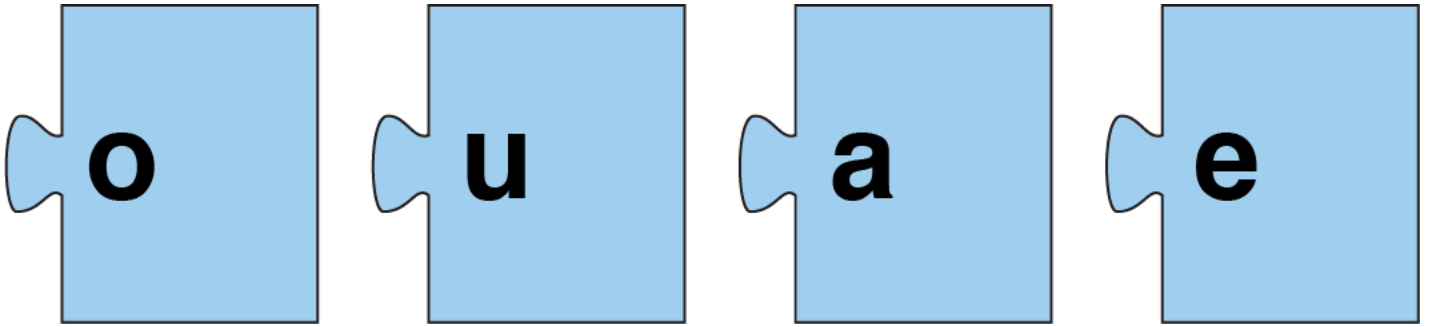
- A** Ĉu vi ŝatas vojaĝi?
- B** Jes, mi multe ŝatas vojaĝi. En ĉi tiu jaro mi volas veturi en Slovakion.
- A** Kiel vi volas veturi?
- B** Per mia aŭto.
- A** Ĉu vi veturos longe de Zagrebo al Slovakio?
- B** Certe, eble kvin horojn.
- A** Kiun urbon vi volas vidi?
- B** Mi volas vidi Bratislavon. Kaj certe ankaŭ Partizánske.
- A** Ho! Ĉu Partizánske estas vidinda?
- B** Kompreneble, ĝi estas bela malgranda urbo. Loĝas tie multaj homoj, kiuj parolas Esperanton.
- A** Mi bedaŭras ke mi ne povas iri kun vi.
- B** Mi aĉetos ion belan por vi.
- A** Dankon! Ĉu vi havas multajn dolarojn?
- B** En Slovakio mi devas havi ne dolarojn, sed eŭrojn.

M18 Harjoitus

Ota selvää, mitkä palapelin palat kelpaavat seuraaviin lauseisiin.

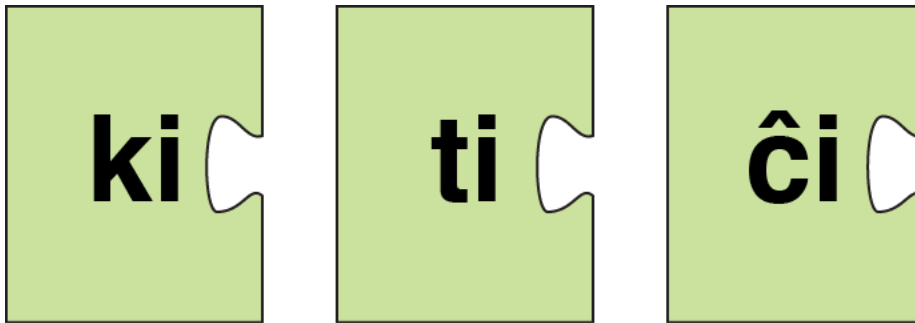
Diru, ki _____ sidas en la kafejo? – Marko kun Ana.

Ki _____ sinjoro staras sur la strato? – Maljuna.

Mi ne volas sidi ti _____. Mi serĉos alian lokon.

Mi ŝatas manĝi vere ĉi _____n.

Ĉi _____j lernantoj sidas kaj skribas.

_____u foto ne plaĉas al Ivo, ĉar ĝi estas malnova.

Marko ne scias, _____e estas liaj lernolibroj.

En la laborejo _____uj sidas kaj laboras, nur mi trinkas kafon.

La kafo por mi devas esti tre varma. Mi ŝatas trinki _____an kafon.

La patrino koleras: “_____e estas viaj paperoj! En via ĉambro, en kuirejo, sur la tablo...”

M19 Kotitehtävä

Tee samanlainen lause. Korvaa lihavoitu sana toisella.

esimerkki:

Multaj homoj en Slovakio parolas la **slovak**an lingvon.

...la Esperantan lingvon.

...la germanan lingvon.

Mi bedaŭras, ke vi forgesis la **libron** hejme.

Sur tiu strato staras **hotelo**.

Kiuj lernantoj **sidas** en la lernejo?

Mi **volas** vojaĝi ien, kie estas belaj urboj.

Mi ne scias, ke Julia **skribis** al mi leteron.

Muodosta lauseita tietokoneella. Muodosta 5 lausetta päivittäin; käännä niitä ja kirjoita niitä, jos ne ovat oikein.

▼ **Blokki 22** (istunto 43-44)

Oppitavoitteet

- uusien taulukkosanojen, jotka saavat päätteen **-AM** ja alkavat **l-:lla** ja **NENI-:lla**, oppiminen
- jo opittujen jälkiliitteiden kertaaminen
- edellisten oppituntien verbien ja niiden käytön kertaaminen lauseissa.

Tarvittavat opiskeluvälineet

- tietokone äänitteiden toistamiseen

Valmistautuminen

- Äänite **6**
- Kopioita **M20:sta**
- Harjoitus **M21**
- Harjoitus **M22**
- Kopioita **M23:sta**

Opintosuunnitelma

5 min

Kieleen liittymätön taukoleikki

20 min

Jaa **M20**. Toista Äänite 6 tietokoneella. Pyydä oppilaita tarkkaavaisesti kuuntelemaan ja täydentämään puuttuvat sanat.

Jaa oppilaat pareiksi ja pyydä heitä lukemaan keskustelun ja kääntämään sen. Pyydä yhtä paria lukemaan ääneen keskustelun ja kääntämään sen rivi riviltä. Auta heitä tarvittaessa kääntämisessä. Pyydä sitten tuota paria esittämään keskustelun kääntämättä sitä uudelleen. Jos on aikaa, voit pyytää muita pareja esittämään keskustelun.

Selitä uusien taulukkosanojen merkitys: **neniam**, **kiam**, **tiam**. Lisää myös sanoja, jotka alkavat **I**-lla. Nuo sanat ovat esiintyneet edellisissä oppijakoissa: **io**, **ie**, **iu** jne. Voit käyttää palapeliä **-AM**, **I**:-n ja **NENI**:-n kanssa havainnollistamaan käyttöä.

10 min

Tauko

10 min

Jaa **M21**. Jaa oppilaat kolmen tai neljän ryhmiin. Pyydä heitä yhdistämään ilmaiset taulukkosanoihin.

Jos haluatte, voitte järjestää pienen kilpailun ja pyytää ryhmiä suorittamaan tehtävän mahdollisimman nopeasti. Nopein ryhmistä voittaa kilpailun.

10 min

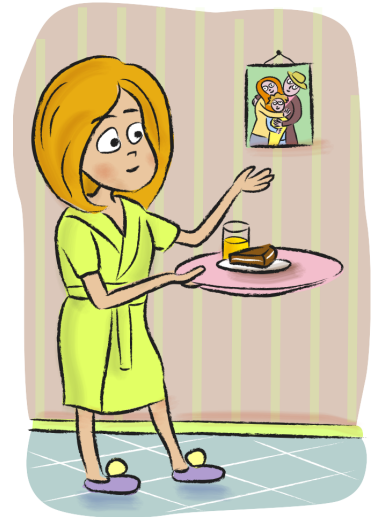
Jaa **M22**. Palauta tarvittaessa lyhyesti mieleen jälkiliitteiden **-IND-**, **MAL-**, **-EJ-**, **RE-**, **-EBL-** käyttö. Pyydä sen jälkeen oppilaita täydentämään aukot puuttuvilla jälkiliitteillä. Lukekaa teksti yhdessä ja keskustelkaa vastauksista.

5 min

Kieleen liittymätön taukoleikki

Anna kotitehtävät

- Ana** Saluton, Maja!
- Maja** Saluton, Ana! Mi _____ ke vi venis. Bonvolu eniri!
- Ana** Dankon! Mi _____ neniam vidis ĉi tiun urbon. Vi havas tre belan domon.
- Maja** Ĉi tie estas mia ĉambro. Ĉu mi povas porti por vi sukron?
- Ana** Jes, multan _____. Dum la vojo mi ne trinkis.
- Maja** Mi portis ankaŭ kukon. Ĝi estas ankoraŭ _____, mi faris ĝin antaŭ unu horo.
- Ana** La kuko estas tre bona!
- Maja** Mi ĝojas. Mi skribos por vi sur paperon, kiel oni faras ĝin.
- Ana** _____ estas sur la foto, kiu pendas _____ sur la muro?
- Maja** Tio estas foto de mi, miaj _____ kaj miaj gepatroj.
- Ana** Kiam oni faris tiun ĉi foton?
- Maja** Antaŭ tri jaroj. Tiam mia _____ frato iris la unuan fojon en lernejon.

M22 Harjoitus

Täydennä aukot oikealla elementillä: **-ind-**, **mal-**, **-ej-**, **re-**, **-ebl-**. Jokaista elementtiä käytetään kaksi kertaa.

Mi volas jam esti hejme. Ne plačas al mi en malsanul_____o.

Ĉu estas io en la boteloj en kuirejo? – Ne, ĉiuj estas_____plenaj.

En sport_____o estas malvarme.

Kiel okazis al vi la akcidento? – La biciklisto ne estis en nokto bone vid_____a.

Marko parolis, ke Vieno estas vizit_____a urbo.

Peter donis manĝon al _____riĉulo, kiu sidis sur la strato.

Mi ne komprenas la hejmtaskon. Mi devas _____legi ĝin.

Ĉu vi povas helpi al mi? – Kompren_____e!

Ivo aĉetis por sia fratino tre leg_____an libron.

Mi malĝojas, ke vi devas jam iri hejmen. Kiam ni _____vidos unu la alian?

M23 Kotitehtävä

Täytä aukot oikealla verbillä: **falis, okazis, kanti, redoni, forgesi, devas, dormas, bedaŭras, aŭskulti, rigardas**. Jokaista verbiä voi käyttää vain kerran. Käännä lauseet kielellesi.

Vi faris nur unu taskon. Sed vi _____ fari du taskojn.

Mi _____, sed ni ne estas hejme. Ni ĉiuj estas en laborejo.

Kien _____ la libro? – Malantaŭ la skribotablon.

Ĉu mi povas _____ kun vi iun belan kanton?

Ana _____ ĉiam nur amfilmojn.

Tio _____ hodiaŭ en lernejo.

Kiam vi povas _____ al mi la libron?

Mi vere ne scias, kian muzikon _____ Petro.

Je tiu nokta horo mi jam _____.

Kiel vi povis _____ mian nomon?

Muodosta lauseita tietokoneella. Muodosta 5 lausetta päivittäin; käännä niitä ja kirjoita niitä, jos ne ovat oikein.

▼ **Blokki 23** (istunto 45-46)

Oppitavoitteet

- numerojen toistaminen oppien sanomaan kellonaikoja
- tutustuminen uusiin taulukkosanoihin, joilla on päätteet **EL-**, **-AL** ja **-OM**

Tarvittavat opiskeluvälineet

- tietokone äänitteiden toistamiseen

Valmistautuminen

- Ääniä **7, 8, 9**
- Kopioita **M24**:sta
- Harjoitus **M25**
- Harjoitus **M26**
- Harjoitus **M27**
- Kopioita **M28**:sta
- Kopioita **M29**:sta

Uudet sanat

dum = aikana

tempo = aika

tion = sitä, tuota

vivi = elää

sed = mutta

kiel = miten

tiun = tuota

kial = miksi

ĉar = koska

kiom = kuinka paljon

edzo = aviomies

kie = missä

sendi = lähettää

Opintosuunnitelma

15 min Jaa teksti **M24** ja kuuntele äänite **7**.

Lukekaa ja kääntäkää se yhdessä. Pyydä oppilaita lukemaan kukin kaksi lausetta ja kääntämään ne uudestaan. Kun he ovat päässeet tekstin loppuun, he aloittavat uudestaan, mutta tällä kertaa kääntämättä. Opettaja auttaa vain oikeassa ääntämisessä ja tarvittaessa käännöksessä.

5 min Jaa **M25**. Pyydä oppilaita lukemaan lauseita ja yhdistämään ne sopiviin kellonaikoihin.

5 min Kieleen liittymätön taukoleikki

10 min Selitä merkitys ja käyttö taulukkosanoille, joilla on pääte **-EL**, **-AL** ja **-OM**. Voit muodostaa oman palapelin (kuten **M19**:ssa havainnollistamaan niiden päätteiden käyttöä.

10 min Tauko

10 min Jaa **M26**. Jaa oppilaat kolmen tai neljän ryhmiin. Pyydä heitä yhdistämään ilmaisut taulukkosanoihin.

Jos haluatte, voitte järjestää pienen kilpailun ja pyytää ryhmiä suorittamaan tehtävän mahdollisimman nopeasti. Nopein ryhmistä voittaa kilpailun.

10 min Jaa **M27**. Pyydä oppilaita täydentämään aukkoja oikeilla taulukkosanoilla.

5 min Kieleen liittymätön taukoleikki

10 min Jaa keskustelu **M28**.

Jaa oppilaat pareiksi ja pyydä heitä lukemaan keskustelun ja kääntämään sen. Pyydä yhtä paria lukemaan ääneen keskustelun ja kääntämään sen rivi riviltä. Auta heitä tarvittaessa kääntämisessä. Pyydä sitten tuota paria esittämään keskustelun kääntämättä sitä uudelleen. Jos on aikaa, voit pyytää muita pareja esittämään keskustelun.

Anna kotitehtävät

Nova aŭto (3-a parto)

Dum li tion diris, li denove rigardis la belan sinjorinon. Sed la vendisto diris:

– Estos pli bone, ke vi ne rigardu tiun ĉi sinjorinon. Ankaŭ ŝi estas tre multekosta. Mi scias, ĉar mi estas ŝia edzo.

M25 Harjoitus

Paljonko kello on? Lue lauseet ja yhdistä ne oikeaan aikaan.

Estas la kvina horo.

Estas la dektria horo kaj dudek minutoj.

Estas dek minutoj antaŭ la sesa horo.

Estas kvin minutoj post la kvara horo.

M27 Harjoitus

Täydennä sanoja yhdellä seuraavista sanoista: kiel, kial, kiom.

Saluton! Longe mi ne vidis vin. _____ vi fartas? – Bone, dankon.

Julia, _____ vi ne volas iri kun mi en kinejon? – Ĉar mi devas multe lerni.

Sinjoro vendisto, _____ kostas tiu ĉi biciklo? – Ĝi kostas 200 eŭrojn.

_____ vi volas, ke mi fermu la fenestron? – Ĉar estas malvarme en la ĉambro.

Ĉu ni povas unu horon trankvile sidi kaj trinki sukon? – Mi ne scias, _____ da tempo ni havas.

Ĉu vi vojaĝos per aŭto? – Ne, mi volas vojaĝi tiel, _____ vi: per biciklo.

Mi ne komprenas, _____ vi estas kolera. – Mi estas kolera, ĉar vi legis miajn leterojn.

Diru, _____ estas naŭ plus ok? – Dek sep.

_____ vi fariĝis ruĝa? – Mi forgesis mian monon hejme.

_____ oni kuiras tiun ĉi manĝon? – Tre facile. Mi skribos tion al vi sur papero.

- Marta** Saluton, Lucia! Kiel vi fartas?
- Lucia** Saluton, Marta! Mi fartas tre bone, dankon. Kaj vi?
- Marta** Ankaŭ mi bone.
- Lucia** Dum longa tempo mi ne vidis vin. Kie vi nun vivas?
- Marta** Mi ne plu vivas en Ĉeĥio. Jam unu monaton mi vivas kaj laboras en Slovakio.
- Lucia** Ho, interese! Kiel plaĉas al vi via nova laboro?
- Marta** Mi ŝatas ĝin. Ĝi estas pli bona kaj pli interesa ol la malnova laboro.
- Lucia** Tio estas bona. Mia edzo koleras pri mia laboro.
- Marta** Kial?
- Lucia** Ĉar mi devas en ĉiu tago labori tre longe.
- Marta** Kien vi iras?
- Lucia** Mi iras sendi leteron kaj poste trinki kafon. Ĉu vi volas iri kun mi?
- Marta** Kompreneble.
- Lucia** Bone! Ni devas paroli kune pri multaj aferoj, kiuj okazis.

M29 Kotitehtävä

Yhdistä kysymykset vastauksiin. Käännä kielellesi.

Kiom da boteloj staras sur la tablo?	En Zagrebo.
Kie vivis edzino de la vendisto?	Ĉar mi ne konas la respondon.
Kiel Petro volas veturi?	Unu aŭto veturis tre rapide.
Kiel okazis la granda akcidento sur la strato?	Tre multaj.
Kial vi nenion diras?	Per biciklo.

▼ **Blokki 24** (istunto 47-48)

Oppitavoitteet

- taulukkosanojen taulukon kertaaminen
- ymmärtäminen, että jotkin taulukkosanat voivat saada akkusatiivin päätteen **-N**

Tarvittavat opiskeluvälineet

- tietokone äänitteiden toistamiseen, punaisia ja vihreitä kortteja

Valmistautuminen

- Äänite **10**
- Harjoitus **M30**
- Kopioita **M31**:sta
- Kopioita **M32**:sta
- Harjoitus **M33**
- Värillisiä sanakortteja **M34**
- Kopioita **M35**:sta
- Kopioita **M36**:sta

M30 Harjoitus

Valitse oikea sana.

Sinjoro Rapid demandis la vendiston, _____ (kiel, kiom, kia) kostas la bela ruĝa aŭto.

Mi volas paroli Esperanton _____ (iu, neniam, tiel) bone kiel vi.

Mi koleras, ĉar vi _____ (tio, iel, neniam) fermas la pordon de nia ĉambro.

Ivo ŝatas aŭskulti _____ (tian, ion, iam) muzikon kiel mi.

Post kvar monatoj _____ (ĉiam, ĉiuj, tiam) revenis hejmen.

_____ (Kiu, Kiel, Kial) estas la simpatia sinjorino tie malantaŭe?

Mi ne komprenas, _____ (kial, ĉial, nenial) neniu venis.

Vi havas tre belan voĉon. Bonvolu kanti _____ (ion, ĉien, io).

Peter ankoraŭ _____ (tie, kiam, neniam) veturis al Parizo.

Malgrandaj infanoj volas manĝi _____ (tiu, ĉion, tial) en ĉambro.

- A** Ho, mi ne havas _____ de matematiko.
- B** Pardonu, kion vi diris? Mi ne aŭdis vin.
- A** Mi diris, ke mi forgesis mian lernolibron.
- B** Kiun lernolibron? Ĉu _____?
- A** Ne ĉiujn. Nur tiun, en kiu estas matematikaj taskoj.
- B** Kaj _____ ĝi estas?
- A** Mi ne scias. Eble hejme, ie en mia ĉambro.
- B** Ĉu vi serĉis ĉie?
- A** Kompreneble, sed la libro estas _____.
- B** _____ estas mia lernolibro. Vi povas labori kun ĝi.
- A** Multan dankon!
- B** Ho, ankaŭ mi _____ ion.
- A** Kion?
- B** Lernolibron de Esperanto. Kiel mi legos la novan tekston sen ĝi?
- A** Tiun lernolibron mi havas. Vi povas legi la tekston el ĝi.
- B** Dankon! _____ bone, ke ni sidas kune!

- A** Ho, mi ne havas **lernolibron** de matematiko.
B Pardonu, kion vi diris? Mi ne aŭdis vin.
A Mi diris, ke mi forgesis mian lernolibron.
B Kiun lernolibron? Ĉu **ĉiujn**?
A Ne ĉiujn. Nur tiun, en kiu estas matematikaj taskoj.
B Kaj **kie** ĝi estas?
A Mi ne scias. Eble hejme, ie en mia ĉambro.
B Ĉu vi serĉis ĉie?
A Kompreneble, sed la libro estas **nenie**.
B **Ĉi tie** estas mia lernolibro. Vi povas labori kun ĝi.
A Multan dankon!
B Ho, ankaŭ mi **forĝesis** ion.
A Kion?
B Lernolibron de Esperanto. Kiel mi legos la novan tekston sen ĝi?
A Tiun lernolibron mi havas. Vi povas legi la tekston el ĝi.
B Dankon! **Kiel** bone, ke ni sidas kune!

M33 Harjoitus

Tee kysymyksiä lihavoiduista sanoista. Tarkkaile akkusatiivin päätettä-**N**.

La lasta tago de la jaro estis tre malvarma .	→	Kia estis la lasta tago de la jaro?
La geedzoj iris en la restoracion .	→	Kien iris la geedzoj?
Petro trinkis tre bonan kafon en restoracio.	→	
Kelnero rapide alportis al Julia varman kafon.	→	
Ivo veturis en Slovakion per aŭto .	→	
Sur tiu ĉi strato staras la plej multekosta hotelo.	→	
La instruistino donis al lernantoj malfacilan taskon .	→	
La libro, kiun vi volas aĉeti, kostas 15 eŭrojn .	→	
Julia lernas novajn lingvojn rapide.	→	
Je la tria horo mi ludas kun mia malgranda frato.	→	
Julia estas en malsanulejo, ĉar ŝi falis .	→	
Tra la pordo venas miaj geamikoj.	→	

kio

kiu

nenion

neniu

neniam

čiuj

čio

čiam

tion

iu

iam

havas

skribas

legas

forgesas

vidas

montras

demandas

estas

staras

Jomo: Ĉu vi volas min?

Ho, kion vi faras? demandas nun Marko.

Mi legas la libron, mi lernas la lingvon.

Ĉu kun mi vi venos al kafo amika?

Vi trinkos la kafon, parolos kun mi.

Mi dankas, ho Marko, mi ŝatas la kafon,
se ĝi estas bona, se ĝi estas varma.

Mi tre ŝatas sidi kun vi en la ĉambro,
sed nun mi ne povas, mi diras al vi.

Sävelmä: esperantofre.com

M36 Kotitehtävä

Täydennä lauseet.

Ki _____ el tiuj du libroj estas pli facila?

Ti _____ filmon mi rigardis jam antaŭ kvar jaroj. Ĝi ne estas bona.

Ki _____ estas la letero, kiun Ana skribis al mi? Mi serĉas ĝin jam du horojn.

Ne ĉio, ki _____ oni diras, estas vero.

Ĉu vi ne vidis, ke la sinjorino falis? Kial vi nen _____ faris?

Ki _____ kantojn vi ŝatas aŭskulti? – Novajn.

Ki _____ ni revidos unu la alian? – Post unu monato.

Oni diras, ke en urbocentro oni malfermos plian vendejon. Ĉu t _____ estas vero?

Neni _____ vi havas tempon por iri kun mi en kinejon!

Ĉu vi ne koleras, ke vi nun devas vivi en alia urbo? – Ne. T _____ estas la vivo.